

نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی
دانشگاه شهید باهنر کرمان
دوره جدید، شماره سوم، بهار سال ۱۳۷۷

بررسی کلی تجارب آموزشی - فرهنگی گروهی از فارغ‌التحصیلان سال تحصیلی ۷۴ - ۱۳۷۳ دانشگاه شهید باهنر کرمان در سه زمینه رضایتمندی، اندازه تغییرات و تحقق اهداف

و آرمانهای آموزشی در آنان *

دکتر سید علی اکبر حسینی
دانشگاه شیراز

خلاصه:

هدف از این پژوهش آگاهی بر دیدگاههای گروهی از فارغ‌التحصیلان دانشگاه شهید باهنر کرمان در سه زمینه میزان رضایتمندی، تحقق اهداف آرمانی و اندازه تغییرات در طول حداقل چهار سال تحصیل آنان در این دانشگاه بوده است. آزمودنیهای پژوهش ۴۴۴ نفر فارغ‌التحصیل سال تحصیلی ۷۴ - ۱۳۷۳ بودند و پرسشنامه‌ای را تکمیل کردند که از روایی و پایایی قابل اعتمادی برخوردار بود. داده‌های پژوهش در ۱۰ جدول ارائه شده‌اند و نتایج به دست آمده بر اساس شش فرضیه زیر مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند:

فرضیه اول: دال بر تمرکز گرایش آزمودنیها در سه عامل رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار بر حد میانی (انتخاب گزینه «متوسط»)، از یکسو و تمایل به قطب منفی از سوی دیگر، رد شد.

*سیدینوسيله مراتب سياس و تشكر خود را از شوراي محترم تحقيقات دانشگاه شهيد باهنر کرمان، که هزینه‌های این پژوهش را تامین نموده است، صمیمانه اعلام می‌دارم.

فرضیه دوم: دائر بر عدم تفاوت معنی دار بین آزمودنیهای زن و مرد، در عوامل سه گانه مورد بحث پذیرفته شد.

فرضیه سوم: دال بر عدم تفاوت معنی دار بین واحدهای آموزشی دانشگاه، در مورد مقوله رضایتمندی رد و در مورد دو عامل دیگر، اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار، پذیرفته شد.

فرضیه چهارم: دائر بر عدم تفاوت معنی دار بین سهمیه های مختلف، در عوامل سه گانه مورد بحث پذیرفته شد.

فرضیه پنجم: دال بر عدم تفاوت معنی دار بین عوامل سه گانه مورد بحث و عملکرد تحصیلی در مقطع متوسطه، پذیرفته شد و بالاخره:

فرضیه ششم: همانند فرضیه پنجم، دائر بر عدم تفاوت معنی دار بین عوامل سه گانه مورد بحث و عملکرد تحصیلی در مقطع آموزش عالی مورد قبول قرار گرفت.

مقدمه

دانشگاهها و نهادهای آموزش عالی کشور، به ادله گوناگون، کمتر فرصت یافته اند تا از طریق تحقیق و پژوهش بر نظرات دانشجویان و فارغ التحصیلان خود وقوف یابند و ملاحظه نمایند که: آیا آموزش عالی در بستری صحیح و مناسب حرکت می کند و یا آنکه چنین نیست و کوشش ها عبث و فاقد جهت اند؟ تحقیق حاضر حرکتی در این راستاست و بر سرآیند تا تجارب آموزشی - فرهنگی گروهی از فارغ التحصیلان دانشگاه شهید باهنر کرمان را در سه زمینه:

(۱) میزان رضایتمندی،

(۲) تحقق اهداف آرمانی،

(۳) چند و چون تغییرات و تحولات ذهنی و دروسی،

در طول حداقل چهار سال تحصیلی آنان در دانشگاه، مورد بررسی قرار دهیم.

ضرورت و اهمیت این پژوهش در بطن سه هدف مهم آن نهفته است. زیرا اطلاعات به دست آمده به میزان زیادی می تواند زمینه ای عینی و مشخص، و نه ذهنی و مبهم، بر حل بسیاری از مسائلی که هم اکنون دانشگاههای ما با آن مواجهند فراهم آورد. همچنین

آگاهی بر نظرات دانش آموختگان، که از «سرمایه‌های ثابت» و همیشگی هر نهاد آموزشی اند^(۱) و اندیشیدن به تجارب و اندیشه آنان ضرورت مهم دیگری است که نمی‌توان از آن غافل ماند. و در نهایت نتایج جزئی و کلی حاصل از این پژوهش می‌تواند مسئولان را بر پاره‌ای از مشکلات و نقاط ضعف - و البته نقاط قوت - در آموزش عالی واقف سازد و تغییرات مطلوبی را در برنامه‌ها و راه و روشهای موجود به وجود آورد.

روش پژوهش

۱- آزمودنیها:

آزمودنیهای این پژوهش ۴۴۴ نفر فارغ‌التحصیل دانشگاه شهید باهنر کرمانند که از این تعداد ۷۴ درصد مرد و بقیه زن بوده‌اند. حدود ۷۰ درصد از اینان در سال تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ فارغ‌التحصیل شده و بقیه در سالهای قبل و بعد از آن به اخذ درجه‌های تحصیلی خود نایل آمده‌اند. از مدارک تحصیلی اخذ شده حدود ۸۳ درصد درجه کارشناسی، حدود ۱۱ درصد کاردانی، و حدود ۶ درصد بقیه درجات کارشناسی ارشد و دکتری بوده‌اند. محل تولد بیش از ۷۰ درصد آنان مراکز استان و شهرستانهای کشور بوده است و حدود ۳۰ درصد بقیه در روستاها و بخش‌های کوچک کشور چشم به جهان گشوده‌اند؛ هفتاد و هفت درصد آزمودنیها تحصیلات دبیرستانی خود را در رشته ریاضی - فیزیک و علوم طبیعی به پایان رسانده، بقیه در رشته‌های دیگری چون علوم اجتماعی، اقتصاد، علوم انسانی و جز آنها موفق به اخذ دیپلم متوسطه خود شده‌اند. حدود ۶۴ درصد مجرد و ۳۶ درصد بقیه متأهل بوده‌اند. عملکرد تحصیلی آزمودنیها در متوسطه و دانشگاه، اعم از معدل کل و معدل اختصاصی، تفاوت چندانی نداشته و تنها معدل کل دانشگاه با تفاوت شش صدم از معدل کتبی نمرات سال چهارم دبیرستان زیادتر بوده است.

در حالی که حدود ۲۴ درصد از پدران آزمودنیها فاقد سواد خواندن و نوشتن بوده‌اند درصد کسانی که دارای درجه‌های کارشناسی ارشد و دکتری بودند کمتر از ۲ درصد

بوده است. پدرانی که دارای تحصیلات ابتدائی و دبیرستانی بوده‌اند، بیشترین درصد، یعنی حدود ۴۷ درصد، را به خود اختصاص داده و دارندگان مدارک راهنمایی و کارشناسی در مرز ۱۷ درصد بوده‌اند. این پدران بیشتر در مشاغل کارمندی، کشاورزی، فروشنده‌گی، آزاد و جز آنها مشغول به کار بوده‌اند و پدران شاغل به امور علمی - فرهنگی، تجاری، تولیدی دارای کمترین درصد بوده‌اند.

میزان و اندازه تحصیلات مادران آزمودنیها، در مقایسه با پدران آنان، تفاوت‌های نسبتاً قابل توجهی داشته است. زیرا نه تنها درصد مادران بیسواد حدود ده درصد بیشتر از پدران بوده بلکه در تحصیلات متوسطه و کارشناسی نیز درصد کمتری را به خود اختصاص داده و در سطوح کارشناسی ارشد و دکتری حتی یک مورد نیز وجود نداشته و درصد هر یک از پدران و مادران در تحصیلات ابتدائی تقریباً یکسان است (۳۳ درصد) و در دوره راهنمایی با تفاوت حدود ۳ درصد مادران برتری داشته‌اند (۱۲ به ۹ درصد). در زمینه توزیع آزمودنیها برحسب سهمیه حدود ۳۷ درصد در مقوله سهمیه آزاد، ۳۶ درصد در مقوله سهمیه منطقه‌ای، حدود ۲۳ درصد سهمیه رزمندگان، کمتر از ۱/۵ درصد سهمیه خانواده شهدا و بیش از ۳ درصد سهمیه دیگر مؤسسات بوده‌اند.

۲- ابزار پژوهش

ابزار پژوهش پرسشنامه‌ای است که به ۴ بخش زیر طبقه‌بندی شده بود:

الف: ویژگیهای فردی آزمودنیها شامل ۱۸ مورد.

ب: میزان رضایتمندی آزمودنیها از تسهیلات رفاهی و تحصیلی دانشگاه شامل ۲۲

سؤال.

ج: احساس و نظر آزمودنیها از میزان و اندازه تحقق اهداف آرمانی دانشگاه در آنان

شامل ۱۹ سؤال.

د: میزان تغییرات و دگرگونیهای درونی و ذهنی، همراه با امیدهای بیشتر تحصیلی در مقاطع بالاتر شامل ۱۵ سؤال. بدین سان ۳ بخش اخیر پرسشنامه ۵۶ سؤال «بسته» در برداشت و برحسب نوع سؤال در ۵ مقوله کیفی، همراه با مقیاس‌های کمی - تبدیلی از

۱ تا ۵، درجه بندی شده بود. (ضمیمه شماره ۱) این تبدیل شرایطی را به وجود می آورد که بر اساس آن می توان از آزمونهای پارامتریک آماری نیرومندی همچون تحلیل پراش و جز آنها استفاده نمود. فرضی که در این حالت شکل می گیرد این است که تفاوت فراوانی بین گزینه یا پویه «کاملاً راضی» و «راضی» مساوی است با تفاوت فراوانی بین گزینه «راضی» و «متوسط» و همچنین «متوسط» و «ناراضی» و «کاملاً ناراضی». (۲)

یادآوری می شود که پرسشنامه مزبور، بر اساس کاربرد آن در برخی از پژوهشها، از دو ویژگی روانی و پایائی برخوردار است. بر طبق یکی از این گزارشهای پژوهشی، ابزار فوق نه تنها واجد روانی صوری است که روانی سازه یا ساختی آن نیز مورد تایید قرار گرفته است. (۳) بر طبق همین گزارش ضریب پایایی پرسشنامه، با استفاده از روش «تصنیف زوج - فرد» ۹۱ درصد بوده است و ضرایب همبستگی متداخل بین هر یک از سه بخش پرسشنامه و مجموع آن بیشتر و در نتیجه قابل اعتمادتر بوده است که برای اطلاع بیشتر خوانندگان عیناً نقل می شوند. (۴)

متغیرها	ضریب آلفا	تعداد سؤال
رضایتمندی	۰/۸۸	۲۲
اهداف آرزمانی	۰/۹۴	۱۹
تغییرات	۰/۹۱	۱۵
مجموع	۰/۹۵	۵۶

جمع آوری اطلاعات

پرسشنامه مزبور به تعداد لازم تکثیر و به بخش فارغ التحصیلی آموزش کل دانشگاه تسلیم شد تا آزمودنیهای پژوهش، یعنی فارغ التحصیلان سال تحصیلی ۷۴ - ۱۳۷۳، به هنگام انجام امور فارغ التحصیلی خود آن را تکمیل و به مسئولان این بخش برگردانند.

این اجازه نیز داده شده بود که در صورت تمایل پرسشنامه را با خود ببرند و در فاصله یکی دو روز بعد آن را تکمیل و تسلیم نمایند. با توجه به تعداد ورودیهای سال تحصیلی ۷۱-۱۳۷۰، که حدود ۱۲۰۰ نفر بودند، انتظار می‌رفت که تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده کمتر از یک هزار نسخه نباشد و لیکن چنین نشد و تنها ۴۴۴ پرسشنامه تا پایان شهریور ماه ۱۳۷۵ تکمیل و عودت داده شد. از این تعداد، همان قسم که قبلاً گفته شد حدود ۷۰ درصد در این سال و بقیه در سالهای قبل و بعد از آن موفق به اخذ درجه تحصیلی خود شده بودند. هرچند آزمودنیهای پژوهش، همان قسم که از عنوان آن بر می‌آید، تنها به فارغ‌التحصیلان سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۳ اختصاص یافته بود ولیکن با توجه به آن که تعدادی از فارغ‌التحصیلان دیگر سالها پرسشنامه مربوطه را تکمیل کرده بودند لذا از داده‌های ارائه شده از سوی آنان بر طبق سالهای فارغ‌التحصیلی نیز استفاده گردید. مجموع پرسشنامه‌های تکمیل شده پس از رمزگذاری و انجام مقدمات دیگر به ماشین‌های محاسباتی دانشکده ریاضی و کامپیوتر سپرده شد تا محاسبات آماری، با استفاده از نرم‌افزارهای مناسب، از قبیل توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار، ضرایب همبستگی، آزمونهای معنی‌داری، نمودارها، و جز آنها انجام و استخراج گردند.

فرضیه‌ها

- ۱- دیدگاه آزمودنیهای پژوهش، درباره عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات درونی و ذهنی مورد انتظار بر حد میانی و یا انتخاب گزینه «متوسط» متمرکز خواهد بود و بیشتر به قطب «منفی» تمایل خواهد داشت تا قطب «مثبت».
- ۲- در بین فارغ‌التحصیلان زن و مرد از لحاظ عوامل سه‌گانه فوق تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.
- ۳- در بین فارغ‌التحصیلان دانشکده‌های مختلف دانشگاه از لحاظ عوامل سه‌گانه فوق تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.
- ۴- دیدگاه سهمیه‌های مختلف دانشگاه از لحاظ عوامل سه‌گانه فوق یکسان است و تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

۵- بین عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار از یکسو، عملکرد تحصیلی آزمودنیها در متوسطه از سوی دیگر، تفاوت معنی داری وجود نخواهد داشت. و بالاخره:

۶- بین عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی، تغییرات مورد انتظار و عملکرد تحصیلی آزمودنیها در دانشگاه تفاوت معنی داری وجود نخواهد داشت.

یافته‌ها

جدولهای شماره ۱، ۲ و ۳ توزیع فراوانی عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار را در آزمودنیها نشان می‌دهد. در جدولهای شماره ۴، ۵، ۶ و ۷ اطلاعات مربوط به میانگین، انحراف معیار، مقادیر F و سطوح معنی داری در عوامل سه گانه فوق به ترتیب بر حسب جنس، سال فراغت از تحصیل، واحد آموزشی و نوع سهمیه مشخص شده‌اند. جدول شماره ۸ به ارائه داده‌های مربوط به میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی متداخل بین عوامل سه گانه فوق از یکسو و عملکرد آزمودنیها در متوسطه، کنکور، و دانشگاه از سوی دیگر، اختصاص یافته است. و بالاخره جدولهای شماره ۹ و ۱۰ میانگین، انحراف معیار، مقادیر F و سطوح معنی داری در عوامل سه گانه فوق را بر حسب عملکرد آزمودنیها در متوسطه و دانشگاه نشان می‌دهد.

در گزارش حاضر، همان قسم که از عنوان بر می‌آید، به ارائه تصویری عام و کلی از نتایج پژوهش مبادرت خواهیم ورزید و بیان و شرح تفصیلی و ورود به جزئیات را می‌توان به گزارش دیگری موکول نمود.

بحث و تحلیل

همان قسم که از جدول شماره یک* بر می‌آید هر چند سؤالیهای مربوط به رضایتمندی بر حسب مقیاسهای پنجگانه توزیع شده‌اند ولیکن اگر دو مقوله اثباتی

(راضی و کاملاً راضی) را تلفیق بکنیم و با جمع دو مقوله منفی (ناراضی و کاملاً ناراضی) مقایسه نمائیم، مشاهده خواهیم کرد که کمترین و بیشترین درصدها یا تراکم ارقام در این دو مقوله است. دامنه این تراکم از حدود ۶۲ درصد (دروس معارف و اخلاق اسلامی) در مقوله اثباتی تا کمتر از ۱۰ درصد (دروس رشته اصلی) در مقوله منفی متغیر است. به طور کلی، بر اساس داده‌های جدول مزبور می‌توان بدین نتیجه رسید که میزان رضایتمندی آزمودنیها در مقوله‌های دروس اخلاق و معارف اسلامی، دروس اختیاری، دروس اصلی، امکانات کتابخانه‌ای، فرصت صحبت با دوستان، امکانات خوابگاهی و رضایت از تحصیل و زندگی دانشجویی نسبتاً بالاست و لیکن در مورد مشاوره روانی - عاطفی، مشاوره شغلی، امکانات تفریحی، خدمات بهداشتی، وسایل کمک آموزشی، امکانات رایانه‌ای چنین نیست و در این میان مقوله امکانات ورزشی و فوق برنامه دارای بالاترین درصد (۵۵) از نارضایتی است. در مقوله «متوسط» هر چند دامنه درصدها از حدود ۵۲ تا ۲۷ متغیر است اما با توجه به این که اغلب ارقام از مرز ۳۰ گذشته‌اند، بنابراین می‌توان تخمین زد که حدود ۴۰ درصد از آزمودنیها به طور متوسط به این مقوله رأی داده‌اند و آراء بقیه در یکی از دو طرف آن قرار گرفته‌اند. به هر صورت بر اساس مقایسه ارقام هر یک از دو قطب مثبت و منفی با یکدیگر می‌توان بدین نتیجه‌گیری رسید که کفه ترازوی آراء تقریباً متعادل است و به سوی هیچ یک از دو قطب سنگینی نمی‌کند. این نتیجه‌گیری با تحقیق مشابهی که آزمودنیهای آن ۷۴۹ فارغ‌التحصیل دانشگاه شیراز بودند، هماهنگی ندارد زیرا در آن پژوهش کفه ترازوی آراء به قطب منفی تمایل داشته است. (۵)

جدول شماره ۲، که به توزیع فراوانی عناصر اهداف آرمانی در نمونه آماری اختصاص یافته است، تصویری بسیار روشن از تحقق این اهداف را در آزمودنیها به نمایش می‌گذارد. اگر به دو مقوله «زیاد» و «بسیار زیاد» نظر افکنیم و آنها را با هم تلفیق نمائیم می‌بینیم که دامنه درصدها از حدود ۳۲ تا ۷۳ درصد متغیر است و دو مقوله «کم» و «بسیار کم»، به استثنای رشد خلاقیت (۲۲ درصد)، توانایی در پژوهش (۲۲ درصد)، و ادامه تخصص و تحصیل بیشتر (۱۶ درصد) بقیه ارقام از حدود ۵ تا ۱۵ درصد در نوسان

هستند بر طبق همین جدول علی رغم آن که درصد آزمودنیهایی که در تحقق اهداف و آرمانهای آموزش عالی در خود، به گزینه «متوسط» رأی داده‌اند با مقوله رضایتمندی تفاوت چندانی ندارد و لیکن در این جا برخلاف آن مقوله کفه ترازوی آرای آزمودنیها به صورتی کاملاً محسوس به سوی قطب اثباتی سنگینی می‌کند. حالت اخیر دایره بر سنگینی کفه آرای آزمودنیها به جانب قطب اثباتی با پژوهش مشابه در هماهنگی است. (۶)

بر طبق جدول شماره ۳، به استثنای احساس امنیت مالی در آینده، بقیه موارد از تغییرات ذهنی و درونی بسیار بالایی پرده برمی‌دارند. مثلاً در مورد «خدمت به خلق» حدود ۷۶ درصد از آزمودنیها بر ایجاد این تغییر در خود صحنه گذاشته و خوشتن را در مقیاس «زیاد» و «بسیار زیاد» ارزیابی کرده‌اند. پس از آن از لحاظ فراوانی تغییرات، هر یک از سه عامل «تحمل آرا و عقاید دیگران»، «استقلال در فکر و عمل» و «اعتماد به نفس» بیشترین درصدها (۷۰ درصد) را به خود اختصاص داده و بقیه موارد از ۵۰ تا ۶۹ درصد متغیر بوده‌اند. همچنین از نظر توزیع فراوانی و یا انتخاب گزینه «متوسط» از سوی آزمودنیها تفاوت چندانی با دو مقوله پیشین به چشم نمی‌خورد ولیکن تغییرات ذهنی و درونی آن بسیار چشمگیرترند و از سنگینی بیشتری در کفه ترازوی قطب اثباتی خیر می‌دهد. در تحقیق مشابه عوامل خدمت به خلق، آمادگی برای کار گروهی، اعتماد به نفس، توانایی در نویسندگی و سخن گفتن و کسب درجه‌های علمی بالاتر به ترتیب بالاترین درصدها را داشته و از ۶۶ تا ۶۰ درصد متغیر بوده‌اند. (۷)

مسئله عدم احساس امنیت مالی در آینده یکی از نگرانیها و یا دل مشغولیهای فارغ‌التحصیلان دانشگاه است و در این پژوهش همانند پژوهش مشابه، حدود نیمی از آزمودنیها در این احساس شریک بوده‌اند. (۸)

با توجه به مطالب فوق فرضیه اول، دایره بر تمرکز گرایش آزمودنیها بر حد میانی (انتخاب گزینه «متوسط») از یکسو، و تمایل به قطب منفی، از سوی دیگر، مردود اعلام می‌شود. زیرا از موارد سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات ذهنی و درونی نخست آن که انتخاب مقیاس میانی درصد چندانی را به خود اختصاص نداد و همان

قسم که دیدیم رقمی کمتر از ۴۰ درصد بود. دوم آن که، به صورت آشکار، اعداد و ارقام آهنگ قطب مثبت داشته‌اند تا قطب منفی. مردود اعلام کردن اولین فرضیه هرگز بدین معنی نیست که بین سه مقوله رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات ذهنی مورد انتظار تفاوتی نبوده است. زیرا، همان قسم که ملاحظه شد در حالی که کفه ترازوی آرای آزمودنیها در مقوله رضایتمندی آهنگ تعادل داشت در دو مقوله اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار این سنگینی به عیان به جانب قطب مثبت بود. همچنین میانگین آرای آزمودنیها در مقوله رضایتمندی از هر یک از دو مقوله دیگر کمتر است و اگر به جدولهای مربوط نگاه کنیم می‌بینیم که میانگین رضایتمندی $3/08$ و میانگین هر یک از اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار به ترتیب $3/63$ و $3/54$ است که اولی نشان از تعادل دارد و دومین و سومین نشان از تمایل به حالت قطب مثبت.

جدول شماره ۴ میانگین، انحراف معیار، تعداد و سطوح معنی داری در عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی، و تغییرات درونی مورد انتظار را بر حسب جنس در برمی‌گیرد. بر طبق این جدول هر چند میانگین زنان در مقوله رضایتمندی و تغییرات ذهنی بیشتر از مردان و میانگین مردان در اهداف آرمانی بیش از زنان است و لیکن تفاوتها بسیار اندک‌اند و در نتیجه با توجه به معنی دار نبودن تفاوت‌های به دست آمده، فرضیه دوم، دایر بر عدم تفاوت معنی دار بین آزمودنیهای زن و مرد پذیرفته می‌شود. این نتیجه‌گیری با پژوهشهای محدود انجام شده در این باره چندان هماهنگ نیست در گزارش پژوهشی از مراکز یازده‌گانه تربیت معلم استان فارس، که ۱۳۴۰ فارغ‌التحصیل در آن شرکت داشتند، میانگین زنان در بسیاری از اجزاء و عناصر سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی، و تغییرات مورد انتظار از میانگین مردان بیشتر بوده و تفاوتها نیز اغلب معنی دار و گاه در حد بیش از یک در هزار بوده است.^(۹)

در پژوهش مشابه نیز تفاوت زنان و مردان در مقوله تغییرات درونی مورد انتظار در سطح ۵ درصد معنی دار بوده است^(۱۰) که از این جهت با نتیجه‌گیری پژوهش حاضر هماهنگی ندارد.

بر طبق جدول شماره ۵، که اطلاعات مربوط به عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف

و تغییرات درونی را برحسب سالهای فراغ از تحصیل ارائه نموده است ۳۰۳ نفر و یا بیش از ۸۵ درصد از آزمودنیها در سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۳ به اخذ درجه‌های تحصیلی خود از دانشگاه نایل آمده‌اند و در واقع آزمودنیهای پژوهش نیز همین گروه بودند. اما چون تعدادی از افراد پرسشنامه‌های مربوط را تکمیل کرده بودند لذا ترجیح داده شد، به دلیل پراکندگی آزمودنیها در «سالهای قبل» و تعداد اندک آن در «سال بعد» که امکان هرگونه مقایسه قابل اطمینانی را سلب می‌کرد، تنها به نقل داده‌ها کفایت شود. با این وصف در زمینه داده‌های این جدول توجه به دو نکته زیر ضروری است:

(۱) طبق گزارش مکتوب اداره کل خدمات آموزشی دانشگاه تعداد فارغ التحصیلان سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۳ جمعاً ۳۸۵ نفر بوده‌اند و بنابراین نمونه آماری پژوهش حاضر حدود ۸۰ درصد از مجموع فارغ التحصیلان این سال تحصیلی را در برمی‌گیرد که درصد بسیار مناسبی است.

(۲) باز طبق گزارش همین اداره تعداد دانشجویانی که در سال تحصیلی ۷۱-۱۳۷۰ به دانشگاه راه یافته، ثبت نام کرده‌اند جمعاً در حدود ۱۱۷۰ نفر بوده‌اند. بدین سان ملاحظه می‌شود که پس از ۴ سال زمان عادی تحصیل تنها حدود ۱/۳ از این گروه به مرحله فراغ از تحصیل رسیده و ۲/۳ بقیه یا «هنوز اندر خم کویچه تحصیل» با استفاده از حداکثر زمان مجازند، یا دانشجوی شبانه‌اند که جمع ۴۳۲ نفر ورودی آنان تنها چهار نفر موفق به اتمام تحصیلات خود شده‌اند! و یا آن که در انتظاری زجر دهنده به سیر می‌برند تا از سوی شوراهای مختلف دانشگاه درباره آنان اعلام رأی شود. این حالت، که روندی تقریباً ثابت آن هم نه در این دانشگاه که در اغلب نهادهای آموزش عالی کشور دارد، از یک مشکل بزرگ دانشگاهی پرده بر می‌دارد که نه تنها کارایی آنها را به شدت زیر سؤال می‌برد بلکه به تبع آن بر امکانات محدودی که دارند نیز بیشترین فشار را وارد می‌آورد. در نظامهای آموزشی کارآمد و دارای کیفیت بالا نسبت پذیرفته شدگان با فارغ-التحصیلان، و یا ورودیها و خروجیها رقمی است در فاصله بین صفر تا ۵ درصد و ملاحظه می‌شود که واقعاً تفاوت بین این رقم و رقم بالا «تفاوت از زمین تا آسمان است». همچنین فشاری خردکننده بر امکانات دانشگاهی، از نیروی انسانی گرفته تا فضای

کالبدی خواهد بود و به عنوان مثال فضای کالبدی دانشگاه شهید باهنر کرمان، که برای آموزش کمتر از ۲ هزار دانشجو تهیه و تعبیه شده بود، امروز زیر فشار حدود ۱۲ هزار دانشجو است و به راستی تاکی می‌تواند بار بسیار سنگین بیش از ۶ برابر ظرفیت خود را تحمل نماید!

بر طبق جدول شماره ۶، که به ارائه اطلاعات عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی، و تغییرات مورد انتظار برحسب واحد آموزشی اختصاص یافته است، در مقوله رضایتمندی دانشکده‌های علوم، تربیت بدنی و فنی دارای بیشترین و کمترین میانگین‌ها (۳/۱۹، ۲/۹۴، ۲/۹۰) بوده‌اند. دو دانشکده اقتصاد و علوم اداری و کشاورزی با یکصدم اختلاف (۳/۱۵، ۳/۱۴) در مرتبه بعد، و دانشکده‌های ادبیات و علوم انسانی و ریاضی و کامپیوتر (۳/۱۲، ۳/۱۰) در مراتب بعدی قرار گرفته‌اند.

در مقوله تحقق اهداف آرمانی دو دانشکده تربیت بدنی و کشاورزی به ترتیب بالاترین و پایین‌ترین میانگین را (۳/۹۸، ۳/۵۴) بدست آورده و دانشکده‌های اقتصاد و علوم اداری (۳/۷۷)، علوم (۳/۶۶)، ادبیات و علوم انسانی (۳/۶۱)، ریاضی و کامپیوتر (۳/۵۸)، و فنی (۳/۵۷) در فاصله این دو میانگین قرار گرفته‌اند.

در مقوله تغییرات مورد انتظار دو دانشکده تربیت بدنی و فنی به ترتیب بیشترین و کمترین را (۳/۸۰، ۳/۴۵) از آن خود کرده‌اند و دانشکده‌های اقتصاد و علوم اداری (۳/۶۸)، علوم (۳/۶۰)، ادبیات و علوم انسانی (۳/۵۴)، کشاورزی (۳/۴۸) به ترتیب حائز رتبه‌های بعدی بوده‌اند. در ارتباط با این مقوله و مقوله پیشین لازم به ذکر است که دانشکده تربیت بدنی علی‌رغم احراز یکی از کمترین رتبه‌ها در مقوله رضایتمندی، در این دو مقوله به کسب بالاترین مرتبه‌ها توفیق یافته و دو دانشکده فنی و کشاورزی با کسب کمترین میانگین‌ها نازلترین مرتبه‌ها را از آن خود کرده‌اند. البته تعداد اندک فارغ‌التحصیلان دانشکده تربیت بدنی را در مقابل انبوه دو دانشکده مذکور نباید از نظر دور داشت.

بر اساس داده‌های همین جدول اگر به دقت به جدول مربوط توجه شود، خواهیم دید در حالی که میانگین مقوله رضایتمندی رقمی را در مرز متوسط نشان

می‌دهد میانگین‌های دو مقوله دیگر، یعنی اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار، هر چند تا وضع مطلوب فاصله نسبتاً زیادی دارند ولیکن از حد متوسط بالاترند و معنی دار هم نیستند. از سوی دیگر تفاوت میانگین‌های مقوله رضایتمندی علی‌رغم مقادیر کمتر در سطح چهار درصد معنی دار می‌باشد. از این دو حالت شاید بتوان به دو استنباط زیر رسید:

اول آن که اگر مقوله‌های سه‌گانه مورد بحث می‌توانند به نحوی نشان از کیفیت آموزش عالی داشته باشند، که دارند در این صورت لازم است، مدیران و مسئولان علل و عوامل نارضایتی‌ها را مورد بررسی دقیق قرار دهند و با تنظیم برنامه‌ها و تدبیرهای لازم از عمق و شدت آنها بکاهند. دوم آن که اگر به میانگین‌های مقوله رضایتمندی نگاه کنیم، متوجه خواهیم شد که میانگین‌ها اصولاً "تفاوت زیادی با هم ندارند و با این وصف در سطح ۴ درصد معنی دارند. این حالت معمولاً در مواردی به وجود می‌آید که نمونه تحقیق از لحاظ تعداد، همانند تحقیق حاضر، زیاد است. در این موارد توصیه آماردانان آن است که سطح معنی داری را از آنچه که متداول است، پایین‌تر آورد.^(۱۱) در هر صورت با توجه به مقادیر F و سطوح معنی داری فرضیه شماره ۳ مورد مقوله رضایتمندی رد و در مورد مقوله‌های اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار پذیرفته می‌شود.

از جدول شماره ۷، که داده‌های مربوط به عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار را برحسب سهمیه‌ها نشان می‌دهد، چنین برمی‌آید که در مقوله رضایتمندی میانگین سهمیه شاهد (۲/۸۳) کمترین و میانگین «سایرین» (۳/۱۴) بالاترین بوده است. میانگین‌های سهمیه‌های آزاد، منطقه‌ای، و رزمندگان تفاوت چندانی با یکدیگر ندارند و تفاوت سهمیه‌های آزاد با رزمندگان در حد سه صدم به نفع سهمیه آزاد است. در مورد اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار بالاترین میانگین‌ها از آن «سایرین» و سهمیه شاهد است. میانگین‌های سهمیه‌های آزاد، منطقه‌ای و رزمندگان تفاوت چندانی با یکدیگر ندارند و با توجه به مقادیر انحراف معیار دو گروه منطقه‌ای و رزمندگان، در مقایسه با گروه آزاد، از تجانس بیشتری برخوردار بوده‌اند. بنابراین با توجه

به مقادیر F در سطوح معنی داری، فرضیه شماره ۴ دائر بر عدم تفاوت معنی دار بین سهمیه‌ها، پذیرفته می‌شود و یادآوری می‌کنیم که این نتیجه‌گیری با برخی پژوهش‌های انجام شده در این باره هماهنگی ندارد^(۱۲) و احتمالاً تعداد کم برخی از سهمیه‌ها به ویژه فرزندان شاهد (۶ نفر) و «سایرین» (۱۴ نفر) بی‌تأثیر در این مسأله نباشد.

بر طبق جدول شماره ۸، که میانگین، انحراف معیار، تعداد و ضرایب همبستگی متداخل بین عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی، و تغییرات مورد انتظار را با عملکرد تحصیلی سابق (متوسطه)، لاحق (دانشگاه)، و تحصیلات والدین آزمودنیها نشان می‌دهد، ضرایب همبستگی از ۸۸ تا ۶۸ متغیرند و همانطور که ملاحظه می‌شود، بیشترین آن بین اهداف آرمانی و مجموع عوامل سه‌گانه و کمترین آن بین رتبه کنکور و میانگین اختصاصی دانشگاه است. از مجموع ۴۵ ضریب همبستگی چهارده ضریب در سطوح یک و پنج درصد معنی دار است که شش فقره آن مربوط به ضرایب متداخل عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات و مجموع این سه عامل است. از هشت ضریب دیگر چهار ضریب آن مبین رابطه معنی دار بین معدل کل دانشگاه با میزان رضایتمندی، اهداف آرمانی، مجموع عوامل سه‌گانه و معدل کتبی دبیرستان است. دو ضریب رابطه معنی دار بین معدل اختصاصی دانشگاه با معدل کتبی متوسطه و معدل کل دانشگاه را نشان می‌دهد. و بالاخره در ضریب باقیمانده از رابطه معنی دار بین تحصیلات مادر با معدل اختصاصی دانشگاه و تحصیلات پدر خبر می‌دهد. بقیه ضرایب اغلب نزدیک به صفر و یا صفرند و در ۱۰ مورد جهت ضرایب نیز به سوی علامت منفی است.

بر طبق همین جدول ضرایب همبستگی بین رتبه کنکور و عوامل ده‌گانه یا صفر و یا نزدیک به صفرند و در ۶ مورد از ۹ مورد جهت ضرایب همبستگی به سوی منفی است و حتی یک مورد نیز از لحاظ آماری معنی دار نیست. چنین حالتی به هیچ وجه در مورد معدل کتبی دبیرستان به چشم نمی‌خورد. بالا بودن ضرایب همبستگی بین تحصیلات متوسطه و تحصیلات عالی و قدرت پیش بینی بسیار بالای متوسطه در مقایسه با کنکور و یا امتحانات ورودی دانشگاهها در بسیاری از پژوهش‌ها به اثبات رسیده و حتی پشتوانه

پژوهش‌های بین‌المللی را نیز نظرد. (۱۴)

همانطور که از جدول مزبور بر می‌آید، ضرایب همبستگی بین معدل کتبی دبیرستان از یکسو و معدل‌های کل دانشگاه و اختصاصی دانشگاه از سوی دیگر به ترتیب $0/43$ و $0/67$ است که در حد یک درصد معنی‌دار می‌باشند. نیز بین معدل اختصاصی دانشگاه و معدل کلی دانشگاه رابطه نسبتاً بالا و معنی‌داری در حد $0/85$ وجود دارد که بخشی از آن به دلیل وجود نمرات مشترک است.

بر اساس داده‌های همین جدول ضرایب همبستگی بین معدل اختصاصی و میزان تحصیلات مادر ($0/29$) و نیز تحصیلات والدین یا هم ($0/41$) مثبت است که اولی در حد پنج درصد و دومی در حد یک درصد معنی‌دارند. این یافته‌ها از لحاظ سطح معنی‌داری عیناً با یافته‌های پژوهش مشابه همخوانی دارند^(۱۴) و در پژوهش فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم استان فارس ضرایب همبستگی مذکور بالاتر و در نتیجه، با توجه به تعداد ۱۳۴۰ آزمودنی، در سطح بالاتری از معنی‌داری بوده‌اند. ضرایب همبستگی، طبق گزارش این پژوهش، بین تحصیلات مادر و معدل اختصاصی $0/65$ ، بین معدل اختصاصی و تحصیلات والدین $0/94$ بوده است. (۱۵)

و به هر صورت ضرایب همبستگی نسبتاً قابل توجه بین تحصیلات والدین می‌تواند تا اندازه زیادی زمینه ساز پیشرفت تحصیلی فرزندان در همه سطوح باشد. (۱۶)

بر اساس اطلاعات جدول مزبور فرضیه شماره ۵، دایر بر عدم تفاوت معنی‌دار بین عوامل سه‌گانه و عملکردهای تحصیلی، تنها در مورد معدل کل دانشگاه مردود و در دیگر موارد پذیرفته و مورد قبول اعلام می‌شود. زیرا بر طبق اطلاعات جدول مزبور، ضرایب همبستگی بین عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی و تغییرات مورد انتظار از یکسو و عملکردهای تحصیلی از سوی دیگر، در مورد معدل کل دانشگاه معنی‌دارند و در موارد دیگر چنین نیست. این نتیجه‌گیری با پژوهش مشابه مابین^(۱۷) و با پژوهش شورای تحقیقات استان فارس تا حدی هماهنگ است.

جدول شماره ۹ میانگین، انحراف معیار، تعداد، و سطوح معنی‌داری در عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی، تغییرات مورد انتظار را برحسب معدل کتبی

دبیرستان آزمودنی‌ها نشان می‌دهد. بر طبق این جدول نمرات متوسطه نزدیک به ۸۰ درصد آزمودنی‌ها از ۱۲ تا ۱۶/۹۹ متغیر است و میانگین این نمره‌ها، طبق جدول شماره ۸، ۱۴/۳۴ است. میانگین‌های آزمودنی‌هایی که معدل ۱۴ به بالا داشته‌اند در هر سه مقوله مورد بحث آهنگ افزایش و، برعکس، آنان که معدلی در فاصله ۱۰ تا ۱۳/۹۹ دارند میانگین‌های آنها در مقوله‌های مذکور آهنگ کاهش را نشان می‌دهد. نیز بر اساس داده‌های این جدول میانگین کل مقوله رضایتمندی از دو مقوله دیگر کمتر است که به طور مسلم توجه مسئولان و مدیران را در جهت شناسایی علل و عوامل پایین بودن این سطح از نارضایتی را می‌طلبد. به هر صورت اساس داده‌های آماری این جدول چون تفاوتها معنی دار نیستند لذا فرضیه شماره ۵، دائر بر عدم تفاوت معنی دار بین عوامل سه‌گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی، و تغییرات مورد انتظار از یکسو و عملکرد تحصیلی در مقطع متوسطه پذیرفته می‌شود.

جدول شماره ۱۰ همانند جدول پیشین است با این تفاوت که همان اطلاعات را بر حسب عملکرد دانشگاهی نشان می‌دهد. بر طبق این جدول میانگین نمرات دانشگاهی بیش از ۹۰ درصد آزمودنی‌های پژوهش از ۱۲ تا ۱۶/۹۹ متغیر است و بقیه در دو طرف آن قرار گرفته‌اند. اگر از تعداد اندکی که معدل آنان کمتر از ۱۲ است صرف نظر کنیم ملاحظه خواهیم کرد که میانگین دیگر آزمودنی‌ها در ۳ مقوله رضایتمندی، اهداف آرمانی، و تغییرات مورد انتظار، به استثنای میانگین تغییرات دارندگان معدل ۲۰ - ۱۷، رو به افزایش است. و هر چند افزایشها چشمگیر نیستند و لیکن با توجه به هماهنگی نسبی آن با پژوهش مشابه،^(۱۸) عملکرد «خوب» تحصیلی بی تأثیر در این روند نباشد. همچنین با ملاحظه مجموع میانگین‌ها می‌توان متوجه شد که میانگین رضایتمندی (۳/۰۰) پایین‌تر از میانگین‌های دو مقوله دیگر، یعنی اهداف آرمانی (۳/۵۶) و تغییرات مورد انتظار (۳/۷۴) است. این حالت که حاکی از کاهش نسبی میزان رضایت است، همان قسم که قبلاً نیز یادآوری شد، می‌تواند نوعی هشدار برای مدیران و مسئولان باشد تا در این مورد به صورت اخص و موارد دیگر به صورت اعم به کنکاش و جستجو بپردازند و در هر سه زمینه گامهای مؤثرتری بردارند. به هر صورت بر اساس مقادیر F و

سطوح معنی داری فرضیه شماره ۶ دائر بر عدم تفاوت معنی دار بین عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف آرمانی، و تغییرات مورد انتظار از یکسو، و عملکرد تحصیلی آزمودنیها در دانشگاه از سوی دیگر پذیرفته می شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول شماره ۱
توزیع فراوانی عوامل رهبانیت‌مندی در نمونه آماری

بدون پاسخ	کاملاً راضی	راضی	متوسط	ناراضی	کاملاً ناراضی	ذریجه بنفای	عوامل
تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد		
۷/۰ ۳۱	۱۹/۴ ۸۰	۴۲/۱ ۱۷۴	۳۱/۲ ۱۲۹	۵/۱ ۲۱	۲/۲ ۹		۱-دروس معارف و اخلاق اسلامی
۸/۳ ۳۷	۸/۸ ۳۶	۴۲/۰ ۱۷۱	۳۷/۰ ۱۵۰	۹/۱ ۳۷	۳/۲ ۱۳		۲-دروسی اختیاری
۵/۰ ۲۲	۱۷/۸ ۷۵	۴۴/۵ ۱۸۸	۲۸/۰ ۱۱۸	۷/۸ ۳۳	۲/۰ ۸		۳-دروس رشته اصلی
۴/۳ ۱۹	۴/۵ ۱۹	۲۹/۴ ۱۲۵	۵۲/۲ ۲۲۲	۱۰/۴ ۴۴	۳/۵ ۱۵		۴-تدریس در مجموع
۱۶/۴ ۷۳	۵/۱ ۱۹	۲۵/۱ ۹۳	۳۷/۵ ۱۳۹	۲۲/۱ ۸۲	۱۰/۲ ۳۸		۵-وسایل آزمایشگاهی
۴/۳ ۱۹	۱۲/۲ ۵۲	۳۸/۴ ۱۶۳	۳۳/۴ ۱۴۲	۱۳/۴ ۵۷	۲/۶ ۱۱		۶-امکانات کتابخانه‌ای
۵/۴ ۲۴	۷/۶ ۳۲	۳۰/۰ ۱۲۶	۴۸ ۱۶۰	۱۸/۰ ۷۵	۶/۴ ۲۷		۷-امکانات نشر و تکثیر
۳/۸ ۱۷	۱۴/۳ ۶۱	۳۳/۳ ۱۴۲	۳۵/۶ ۱۵۲	۱۳/۱ ۵۶	۳/۷ ۱۶		۸-فرصت صحبت با دوستان
۸/۰ ۳۵	۵/۶ ۲۳	۲۶/۴ ۱۰۸	۳۱/۰ ۱۲۷	۴۲/۲ ۹۹	۱۲/۷ ۵۲		۹-امکانات ورزشی و تفریحی برنامه
۹/۲ ۴۱	۵/۲ ۲۱	۲۵/۶ ۱۰۳	۳۵ ۱۴۱	۲۱ ۸۵	۱۳/۲ ۵۳		۱۰-مسئله و انجمن‌های دانشجویی

ادامه جدول شماره ۱

۶/۸	۳۰	۴/۳	۱۸	۲۴/۴	۱۰۱	۳۴/۵	۱۴۳	۲۵	۱۰۴	۱۱/۶	۴۸	۱۱- امکان مشاوره تحصیلی
۱۰/۸	۴۸	۲/۵	۱۰	۱۵/۲	۶۰	۲۹/۳	۱۱۶	۳۱/۶	۱۲۵	۲۱/۵	۸۵	۱۲- امکان مشاوره شغلی
۱۰/۸	۴۸	۳/۵	۱۴	۱۵/۰۰	۵۹	۲۷	۱۰۷	۲۹/۸	۱۱۸	۲۴/۷	۹۸	۱۳- مشاوره روانی - عاطفی
۱۵/۸	۷۰	۱۲/۸	۴۸	۳۰/۵	۱۱۴	۳۰/۵	۱۱۴	۱۶/۰۰	۶۰	۱۰/۲	۳۸	۱۴- امکانات خوابگاهی
۱۰/۱	۴۵	۵/۳	۲۱	۲۵/۶	۱۰۲	۴۰/۰۰	۱۵۶	۲۰/۳	۸۱	۹/۸	۳۹	۱۵- تماس با هیات علمی
۸/۳	۳۷	۶/۴	۲۶	۲۳/۶	۹۶	۳۴	۱۳۸	۲۷/۱	۹۰	۱۴	۵۷	۱۶- ارتباط با هیات اداری
۹/۹	۴۴	۳/۰۰	۱۲	۱۲/۸	۵۱	۳۲/۳	۱۴۹	۳۳/۵	۱۳۴	۱۸/۵	۷۴	۱۷- امکانات تفریحی
۹/۲	۴۱	۴/۰۰	۱۶	۱۸	۷۴	۳۱/۵	۱۲۷	۲۸/۵	۱۱۵	۱۸/۱	۷۳	۱۸- خدمات بهداشتی
۹/۲	۴۱	۴/۷	۱۹	۱۴/۴	۵۸	۲۷/۸	۱۱۲	۳۱/۰۰	۱۲۵	۲۲/۱	۸۹	۱۹- وسائل کمک آموزشی
۱۲/۶	۵۶	۷	۲۷	۱۸	۷۰	۳۴/۵	۱۳۴	۲۵/۸	۱۰۰	۱۴/۷	۵۷	۲۰- امکانات رایانه‌ای
۴/۷	۲۱	۷/۱	۳۰	۳۷/۸	۱۶۰	۴۲/۸	۱۸۱	۹/۹	۴۴	۱/۹	۸	۲۱- رضایت از تحصیل در مجموع
۵/۶	۲۵	۱۱/۵	۴۸	۳۴/۸	۱۴۶	۴۱/۸	۱۷۵	۹/۳	۳۹	۲/۶	۱۱	۲۲- زندگی دانشجویی در مجموع
میانگین ۳/۰۸												
انحراف معیار ۰/۷۳												
تعداد ۴۲۹												

جدول شماره ۲
توزیع فراوانی عوامل اهداف آرمانی در نمونه آماری

بدون پاسخ	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	درجه بندی	عوامل
تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد		
۳/۸ ۱۷	۶/۸ ۲۹	۳۴/۷ ۱۴۸	۴۵/۷ ۱۹۵	۱۰/۸ ۴۶	۲/۱ ۹		۲۳-اطلاعات در رشته تحصیلی
۴/۵ ۲۰	۷/۸ ۳۳	۴۱/۷ ۱۷۷	۴۱/۳ ۱۷۵	۷/۵ ۳۲	۱/۷ ۷		۲۲-رشد اندیشه و تفکر
۴/۳ ۱۹	۷/۵ ۳۲	۳۵/۱ ۱۴۹	۴۵/۲ ۱۹۲	۱۰/۸ ۴۶	۱/۴ ۶		۲۵-رشد خلاقیت
۵/۹ ۲۶	۵/۵ ۲۳	۲۶/۳ ۱۱۰	۴۶/۲ ۱۹۳	۱۸/۴ ۷۷	۳/۶ ۱۵		۲۶- توانایی در پژوهش
۴/۵ ۲۰	۸/۳ ۳۵	۴۴/۱ ۱۸۷	۳۸/۲ ۱۶۲	۸/۵ ۳۶	۰/۹ ۴		۲۷- استقلال در یادگیری
۵/۴ ۲۴	۱۱/۲ ۴۷	۳۸/۶ ۱۶۲	۳۵/۲ ۱۴۸	۱۱/۲ ۴۷	۳/۸ ۱۶		۲۸- آمادگی شغلی
۵/۰ ۲۲	۱۲/۱ ۵۱	۳۶ ۱۵۲	۳۵/۵ ۱۵۰	۱۲/۸ ۵۴	۳/۶ ۱۵		۲۹- ادامه تحصیل و تخصص بیشتر
۴/۷ ۲۱	۱۳/۲ ۵۶	۴۵/۶ ۱۹۳	۳۰ ۱۲۷	۸/۷ ۳۷	۲/۴ ۱۰		۳۰- رشد فضائل اخلاقی
۴/۷ ۲۱	۱۷ ۷۲	۴۶/۶ ۱۹۷	۲۶/۷ ۱۱۳	۷/۳ ۳۱	۲/۴ ۱۰		۳۱- رشد تعهدات مذهبی
۵/۶ ۲۵	۱۸/۶ ۷۸	۴۵ ۱۸۸	۲۸/۴ ۱۱۹	۶/۴ ۲۷	۱/۷ ۷		۳۲- درک عمیق از جامعه و مسائل آن

ادامه جدول شماره ۲

تعداد: ۴۲۷		انحراف معیار ۰/۶۶		میانگین ۳/۶۳								
۵/۲	۲۳	۱۷	۷۱	۴۱/۸	۱۷۶	۳۰/۴	۱۲۸	۹/۳	۳۹	۱/۷	۷	۳۳- رشد مواظف انسانی
۵/۹	۲۶	۲۱/۳	۸۹	۴۳/۸	۱۸۳	۲۷/۳	۱۱۴	۶/۵	۲۷	۱/۲	۵	۳۳- آمادگی برای زندگی اجتماعی
۴/۳	۱۹	۳۰/۴	۱۲۹	۴۲/۱	۱۷۹	۲۰/۵	۸۷	۵/۹	۲۵	۱/۲	۵	۳۵- احترام به علم و عالم
۶/۵	۲۹	۲۱/۷	۹۰	۳۶/۶	۱۵۲	۳۰	۱۲۴	۷/۷	۳۲	۴/۱	۱۷	۳۶- آمادگی برای زندگی خانوادگی
۵	۲۲	۲۴/۶	۱۰۶	۴۳/۸	۱۸۵	۲۵	۱۰۵	۵/۵	۲۳	۱/۲	۵	۳۷- آمادگی در خدمت به جامعه
۴/۵	۲۰	۲۷	۱۱۴	۴۰	۱۶۹	۲۳/۱	۹۸	۸	۳۴	۲/۱	۹	۳۸- آمادگی در بسط عدالت اجتماعی
۵/۴	۲۴	۲۸/۸	۱۲۱	۳۸/۸	۱۶۳	۲۷/۶	۱۱۶	۳/۱	۱۳	۱/۷	۷	۳۹- احساس مسئولیت و نهد
۵/۴	۲۴	۳۵/۵	۱۴۹	۳۴/۵	۱۴۵	۲۴/۳	۱۰۲	۳/۶	۱۵	۲/۱	۹	۴۰- حساسیت به نابرابریهای اجتماعی
۴/۳	۱۹	۲۵/۴	۱۰۸	۴۳/۱	۱۸۳	۲۶/۱	۱۱۱	۴/۰	۱۷	۱/۴	۶	۴۱- نيل به اهداف آرمانی در مجموع

جدول شماره ۳

توزیع فراوانی عوامل تغییرات در نمونه آماری

بدون پاسخ	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم	درجه بندی	عوامل
تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد	تعداد درصد		
۴/۱ ۱۸	۸/۷ ۳۷	۴۴/۴ ۱۸۹	۳۶/۴ ۱۵۵	۸ ۳۴	۲/۶ ۱۱		۲۲-اطلاعات عمومی
۵ ۲۲	۱۰/۴ ۴۴	۴۴/۳ ۱۸۷	۳۷/۲ ۱۵۷	۶ ۲۵	۲/۱ ۹		۲۳- مهارت در حل مشکلات روزمره
۳/۸ ۱۷	۱۰/۱ ۴۳	۴۶/۱ ۱۹۷	۳۶/۱ ۱۵۴	۷ ۳۰	۰/۷ ۳		۲۴- توانایی در نویسندگی و سخن گفتن
۵/۴ ۲۴	۱۲/۶ ۵۳	۳۶/۷ ۱۵۴	۳۶ ۱۵۱	۱۰/۷ ۴۵	۴/۰ ۱۷		۲۵- کارآئی شفاهی
۵/۹ ۲۶	۱۲/۹ ۵۴	۴۲/۳ ۱۷۷	۳۳/۵ ۱۴۰	۸/۱ ۳۴	۳/۱ ۱۳		۲۶- پیش های عقیدتی
۵/۴ ۲۴	۱۶/۴ ۶۹	۴۲/۶ ۱۷۹	۲۹/۵ ۱۲۴	۹/۳ ۳۸	۲/۴ ۱۰		۲۷- استحکام مبانی دینی - اعتقادی
۵/۴ ۲۴	۵/۵ ۲۳	۲۱/۷ ۹۱	۳۶/۷ ۱۵۴	۲۲/۹ ۹۶	۱۳/۳ ۵۶		۲۸- امنیت مالی در آینده
۵/۰ ۲۲	۱۳/۷ ۵۸	۳۵/۱ ۱۴۸	۳۴/۶ ۱۲۶	۱۳/۰ ۵۵	۳/۶ ۱۵		۲۹- آمادگی در تحصیلات بالاتر
۵/۰ ۲۲	۱۲/۸ ۵۴	۴۳/۱ ۱۸۲	۳۳/۲ ۱۴۰	۸/۵ ۳۶	۲/۴ ۱۰		۳۰- آمادگی کار گروهی

ادامه جدول شماره ۳

۵/۲	۲۳	۱۵/۷	۶۶	۵۳	۲۲۳	۲۵	۱۰۵	۵/۵	۲۳	۱/۰	۴	۱- استقلال فکر و عمل
۵/۹	۲۶	۷/۲	۳۰	۳۰/۴	۱۲۷	۴۰/۷	۱۷۰	۱۸/۴	۷۷	۳/۳	۱۴	۲- آگاهی بر سوابق تاریخی
۵/۰	۲۲	۱۲/۶	۵۳	۴۷	۱۹۸	۳۴	۱۴۳	۶	۲۵	۰/۷	۳	۳- تحصیل عقاید دیگران
۵/۲	۲۳	۱۸/۵	۷۸	۴۹/۶	۲۰۹	۲۵/۴	۱۰۷	۵	۲۱	۱/۴	۶	۴- اعتماد به نفس
۵/۰	۲۳	۲۰/۱	۸۵	۳۹/۶	۱۶۷	۲۹/۴	۱۲۴	۹/۲	۳۹	۱/۷	۷	۵- درجات علمی بالاتر
۴/۷	۲۱	۳۶/۶	۱۵۵	۳۹	۱۶۵	۱۹/۴	۸۲	۳/۵	۱۵	۱/۴	۶	۶- خدمت به خلق
تعداد ۲۲۷												میانگین ۳/۵۴

انصراف شماره ۰/۵۸

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول شماره ۵

میانگین، انحراف معیار و سطوح معنی داری در عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف، و تغییرات برحسب سال فراغ از تحصیل

تغییرات		اهداف		رضایتمندی		عوامل
میانگین	تعداد	میانگین	تعداد	میانگین	تعداد	سال فراغ از تحصیل
انحراف معیار		انحراف معیار		انحراف معیار		
۰/۶۴	۳/۴۰	۰/۶۰	۳/۴۱	۰/۵۱	۳/۲۴	۱۳۷۱-۷۲ و قبل از آن
۰/۵۸	۳/۵۵	۰/۶۲	۳/۶۵	۰/۷۳	۳/۰۶	۱۳۷۳-۷۴
۰/۶۲	۳/۶۴	۰/۵۱	۳/۸۶	۰/۸۰	۳/۱۸	۱۳۷۴-۷۵
۰/۵۸	۳/۵۵	۰/۶۱	۳/۶۴	۰/۷۳	۳/۰۸	جمع
۰/۴۵		۱/۰۷		۰/۵۹		F
۰/۸۴		۰/۳۷		۰/۷۳		سطح معنی داری

جدول شماره ۶
میانگین، انحراف معیار، تعداد و سطوح معنی داری در عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف و تغییرات برحسب دانشکده

تغییرات	اهداف		رضایتمندی		عوامل
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	
تعداد	تعداد	میانگین	انحراف معیار	تعداد	میانگین
۶۵	۶۵	۳/۶۱	۰/۷۴	۶۵	۳/۱۲
۲۲	۲۳	۳/۷۷	۰/۵۱	۲۳	۳/۱۵
۵۶	۵۴	۳/۵۸	۰/۹۶	۵۵	۳/۱۰
۱۰۳	۱۰۳	۳/۶۶	۰/۶۸	۱۰۴	۳/۱۹
۹	۹	۳/۹۸	۰/۶۲	۹	۲/۹۴
۴۲	۴۲	۳/۵۴	۰/۵۵	۴۲	۳/۱۴
۱۰۱	۱۰۲	۳/۵۷	۰/۶۰	۱۰۱	۲/۹۰
۳۹۸	۳۹۸	۳/۶۲	۰/۶۲	۳۹۹	۳/۰۸
۱/۰۸	۱/۲۵			۲/۰۲	
۰/۳۷	۰/۲۷			۰/۰۴*	

* P < 0/05

جدول شماره ۷

میانگین، انحراف معیار و سطوح معنی داری در عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف، و تغییرات برحسب سهمیه‌ها

تغییرات		اهداف		رضایتمندی		عوامل
میانگین	تعداد	میانگین	تعداد	میانگین	تعداد	سهمیه
۰/۶۳	۱۴۶	۰/۶۰	۳/۶۳	۰/۷۶	۳/۰۸	آزاد
۰/۵۸	۱۴۷	۰/۶۱	۳/۶۰	۰/۷۰	۳/۱۰	مطلق‌دای
۰/۵۴	۹۴	۰/۶۸	۳/۶۷	۰/۷۰	۳/۰۵	رزدگان
۰/۸۳	۶	۰/۷۳	۳/۷۰	۰/۷۵	۲/۸۳	شاهد
۰/۴۵	۱۴	۰/۴۷	۳/۸۱	۰/۷۰	۳/۱۴	سایرین *
۰/۵۸	۴۰۷	۰/۶۲	۳/۶۷	۰/۷۱	۳/۰۸	جمع
۰/۲۴		۰/۴۳		۰/۲۵		F
۰/۹۱		۰/۸۰		۰/۹۰*		سطح معنی داری

* - سایرین شامل سهمیه‌های سیاه پاسداران، نهضت سواد آموزی و جهاد سازندگی است

جدول شماره ۸

میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی متداخل با حذف ممیز، بین عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف و تغییرات و عملکرد تحصیلی سابق و لاحق در تحصیلات والدین آزمودنیها

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	تعداد	انحراف معیار	میانگین	ضرایب	عوامل
-/۰/۰۱	۰/۲	۲۸	۱۳*	-/۲۷	۰/۹	۸۱**	۴۸**	۴۹**	۰	۴۳۰	۰/۶۱	۳/۰۵		رضایتمندی
-/۰/۰۱	۰/۲	۳۷	۱۶*	-۰/۱	۰/۱	۸۸**	۷۹**	۰	۰	۴۶۸	۰/۶۲	۳/۶۳		اهداف آرزایی
۰/۰/۰۲	۰/۶	۲۹	۱۱	-۰/۴	۰/۵	۸۶*	۰	۰	۰	۴۲۷	۰/۵۹	۳/۵۴		تغییرات
۰/۰/۰۰	۰/۳	۳۷	۱۶*	-۱۵	۰/۷	۰	۰	۰	۰	۴۲۰	۰/۵۱	۳/۳۸		مجموع عوامل سه گانه
۰/۰/۰۸	-۰/۰۲	۶۷**	۴۳**	-۰/۶	۰	۰	۰	۰	۰	۳۶۵	۲/۰۷	۱۴/۳۴		معدل کتبی متوسطه
-/۰/۱۳	۲۵	-۶۸	۰/۷	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۰	۲۶۸۹/۰۳	۲۹۱۹/۹۰		رتبه کنکور
۰/۰/۰۲	۰/۷	۸۵**	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۳۸	۱/۴۸	۱۴/۴۰		معدل کل دانشگاه
۰/۳۹*	۳۵	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۲۹	۱/۸۵	۱۴/۳۵		معدل اختصاصی دانشگاه
۰/۴۱**	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۳۴	۲/۱۵	۲/۱۰		تحصیلات پدر
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۲۳	۱/۷۳	۱/۴۲		تحصیلات مادر

**<۰/۰۱

*<۰/۰۵

جدول شماره ۹

تعداد، میانگین، انحراف معیار و سطوح معنی داری در عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف و تغییرات برحسب معدل کتبی دبیرستان

تغییرات		اهداف		رضایتمندی		عوامل
انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	معدل کتبی دبیرستان
۰/۵۸	۳/۶۳	۰/۷۳	۳/۷۴	۰/۵۵	۳/۰۴	۱۰-۱۱/۹۹
۰/۶۱	۳/۴۷	۰/۶۳	۳/۶۹	۰/۷۵	۳/۰۰	۱۲-۱۳/۹۹
۰/۵۶	۳/۵۱	۰/۵۷	۳/۵۹	۰/۷۵	۳/۰۳	۱۲-۱۶/۹۹
۰/۶۵	۳/۶۶	۰/۷۷	۳/۷۱	۰/۹۰	۳/۲۶	۱۷-۲۰
۰/۶۰	۳/۵۴	۰/۶۳	۳/۶۳	۰/۷۵	۳/۰۵	جمع
۱/۵۶		۰/۹۹		۱/۳۹		F
۰/۲۰		۰/۴۰		۰/۲۴		سطح معنی داری

جدول شماره ۱۰

تعداد، میانگین، انحراف معیار و سطوح معنی داری در عوامل سه گانه رضایتمندی، اهداف و تغییرات برحسب عملکرد دانشگاه

تغییرات		اهداف		رضایتمندی		عوامل		
میانگین	تعداد	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد		
۰/۴۷	۳/۲۵	۴	۰/۴۲	۳/۶۵	۰/۱۰۰	۳/۱۰۰	۴	۱۰-۱۱/۹۹
۰/۶۳	۳/۴۱	۸۶	۰/۷۵	۳/۴۴	۰/۶۳	۲/۸۴	۸۷	۱۲-۱۳/۹۹
۰/۶۱	۳/۵۳	۱۳۰	۰/۵۸	۳/۶۲	۰/۷۲	۳/۱۰۰	۱۲۷	۱۴-۱۶/۹۹
۰/۶۰	۳/۴۰	۱۴	۰/۵۰	۳/۷۳	۰/۸۰	۳/۳۳	۱۵	۱۷-۲۰
۰/۶۲	۳/۴۷	۲۳۴	۰/۶۵	۳/۵۶	۰/۷۰	۳/۱۰۰	۲۳۳	جمع
۰/۸۷			۱/۷۱		۲/۳۲			F
۰/۵۰			۰/۹۶		۰/۱۷			سطح معنی داری

منابع و یادداشتها

- ۱ - حسینی، سید علی اکبر و لطیفیان، مرتضی. «آموزش عالی در منظر مسائل کیفی». مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. پاییز ۱۳۶۸. دوره پنجم، شماره اول. صص ۲۱-۴۰
- 2- Tuckman, B.W conducting Educational Research. 3rd Ed. Harcourt Bruce jovanovich 1972 Publishers.
- ۳ - حسینی، سید علی اکبر. «بررسی اجمالی تجارب آموزشی - فرهنگی گروهی از فارغ التحصیلان دانشگاه شیراز در سه زمینه رضایتمندی، تحقق آرمانهای آموزشی و اندازه تغییرات». مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. بهار ۱۳۷۶، شماره ۲۴. دوره دوازدهم، شماره دوم. صص ۴ - ۱۰.
- ۴ - همان
- ۵ - همان
- ۶ - همان
- ۷ - همان
- ۸ - همان
- ۹ - حسینی، سید علی اکبر، و بهبودی، سکینه. «بررسی میزان رضایتمندی، تغییرات مورد انتظار و تحقق اهداف آرماتی در گروهی از فارغ التحصیلان مراکز تربیت معلم استان فارس در سال تحصیلی ۷۱ - ۱۳۷۰». گزارش تحقیق، شورای تحقیقات اداره کل آموزش و پرورش استان فارس. بی تا. صص ۱۴.
- ۱۰ - به منبع شماره ۳ مراجعه شود.
- ۱۱ - ارقامی، ناصر. «بعضی اشتباهات آماری رایج در تحقیقات علوم تربیتی و اجتماعی». شورای تحقیقات وزارت آموزش و پرورش، نشریه شماره ۱۵. مجموعه سخنرانیهای ایراد شده در چهارمین گردهمایی اعضای شورای تحقیقات آموزش و پرورش استانها. پاییز ۱۳۷۳. صص ۲۰ - ۱۰.
- ۱۲ - به منبع شماره ۳ مراجعه شود.
- ۱۳ - به منابع زیر رجوع شود:
- حسینی، سید علی اکبر. «ارزش امتحانات تشریحی در پیش بینی موفقیت دانشجویی». گزارش طرح پژوهشی. معاونت پژوهشی دانشگاه شیراز، شماره ۱۳. چاپ دانشگاه شیراز. شهریور ۱۳۷۱
- cow, LYne, Kember,D. "Dose Higher Education Promote Independent Learning?" Higher Education, 19.1990,pp.307-322
- ۱۴ - به منبع شماره ۳ مراجعه شود.
- ۱۵ - به منبع شماره ۹، صص ۴۱ مراجعه شود.
- ۱۶ - حسینی، سید علی اکبر، و تشکری، عباس. «اثر مختصات فردی و خانوادگی پژوهش و پیشرفت گروهی از دانش آموزان دوره ابتدایی». مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. بهار ۱۳۶۵. دوره اول، شماره دوم. صص ۷۲ - ۵۳
- ۱۷ - به منبع شماره ۳ مراجعه شود.
- ۱۸ - همان

تشکر

لازم می‌دانم مراتب امتنان خویش را از معاونت محترم آموزشی دانشگاه شهید باهنر کرمان، اداره کل آموزش دانشگاه و دانشکده ریاضی و کامپیوتر که بدون همکاری آنان دسترسی به اطلاعات و انجام محاسبات آماری غیر ممکن می‌بود صمیمانه اعلام نمایم. سرکار خانم دکتر تاتا، دانشیار محترم دانشکده ریاضی و کامپیوتر، در استخراج متنوع داده‌های پژوهش نهایت صبر و حوصله را از خود نشان داده‌اند که جا دارد خالصانه قدردان همه آنها باشم. همچنین از آقای نظری دانشجوی دانشکده کشاورزی که در مراحل اولیه انتقال اطلاعات به رایانه‌ها نقش مؤثری داشته و خانم مینا اسماعیلی، که عهده دار تایپ پژوهش بوده‌اند، سپاسگزارم. شاید لازم باشد بیش از همه از آزمودنیهای پژوهش یا فارغ التحصیلان عزیز تشکر نمود که در آستانه ترک دانشگاه و انجام مراحل نه‌چندان آسان فارغ التحصیلی با تکمیل ابزار پژوهش نهایت همکاری و محبت خود را ابراز نمودند. برای همه آنان آرزوی توفیق دارم.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی